

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Błuś (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Buliński

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant : asystent SSN Anna Krawiec

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej ppłk Anny Czapigo,
w sprawie A. K., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na posiedzeniu w dniu 9 maja 2013 r. zażalenia A. K. na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 marca 2013 r., w przedmiocie wniosku o stwierdzenie nieważności wyroku b. Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. z dnia 28 maja 1975 r., po wysłuchaniu prokuratora

p o s t a n o w i ł:

- **zaskarżone postanowienie utrzymać w mocy;**
- **kosztami sądowymi postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. z dnia 28 maja 1975 r. A. K. został skazany za to, że: „będąc zobowiązany na podstawie karty powołania wystawionej przez Powiatowy Sztab Wojskowy w N. do stawienia się dnia 22 kwietnia 1975 r. w Technicznej Szkole Wojsk Lotniczych w Z. celem odbywania zasadniczej służby wojskowej, w zamiarze trwałego uchylenia się od tej służby nie zgłosił się do jej odbywania we wspomnianej szkole i pozostawał poza nią na

terenie powiatu N. do czasu zgłoszenia się dnia 5 maja 1975 r. w Oddziale WSW w K.", tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 188 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220 ze zm.), na karę 3 lat pozbawienia wolności.

Orzeczoną powyższym wyrokiem karę A. K. odbył w okresie od dnia 5 maja 1975 r. do dnia 30 czerwca 1977 r., kiedy to został warunkowo przedterminowo zwolniony, na podstawie postanowienia Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. z dnia 30 czerwca 1977 r.

W dniu 15 października 2012 r. do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. wpłynął wniosek A. K. o unieważnienie wyżej wymienionego wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. We wniosku tym podniósł, że otrzymał od Instytutu Pamięci Narodowej status pokrzywdzonego, a nadto, iż wprowadzie przepisy ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie odnoszą się wprost do jego sytuacji, to jednak „wobec faktu podeptania godności osobistej, nie zasłużonego przebywania w skrajnie ciężkich warunkach więziennych w B., poniesienia znacznego uszczerbku na zdrowiu na skutek obrony swych przekonań, które są wartością także obywatelską i częścią niepodległego bytu Państwa”, skazując wnioskodawcę orzeczenie powinno być unieważnione.

Postanowieniem z dnia 27 marca 2013 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w W. nie uwzględnił wniosku A. K.

Zażalenie na to postanowienie złożył A. K., wnosząc o:

„1. jego zmianę poprzez stwierdzenie nieważności wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. z dnia 28-05-1975r. lub jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Wojskowy Sąd Okręgowy w W.,

2. zwolnienie od kosztów sądowych postępowania”.

W dniu 30 kwietnia 2013 r., a więc po terminie umożliwiającym złożenie zażalenia, wpłynęło do sądu pismo skarżącego zatytułowane „Uzupełnienie zażalenia”, w którym to wnioskodawca podniósł, że w momencie skazania, pomimo młodego wieku, miał odwagę odmówić pełnienia służby wojskowej w państwie

totalitarnym, w którym nagminnie łamane były prawa człowieka i prawo do wolności sumienia, a „przystąpienie do Świadków Jehowy było w pełni świadomym wyborem ideologicznym i pogładowym”, dającym możliwość przeciwstawienia się ówczesnym władzom. Ponadto podniósł, że ma status osoby pokrzywdzonej nadany przez IPN w W., odczuwał zadowolenie, iż nie „byłby wrogiem dla obywateli byłej Czechosłowacji na którą najechały wojska sprzymierzone w 1968 r.”, nie podjąłby żadnych działań na wezwanie władz, szczególnie nie byłby wśród tych, którzy atakowali „górników w Kopalni Wujek (...), nie należałby do ZOMO”, a w latach 1977-1981 toczył walkę na terenie Pozaklasowej Lokomotywni W. z ówczesnym związkiem zawodowym, naczelnikami i władzami partyjnymi, które próbowały zamknąć mu drogę rozwoju i kształcenia ze względu na „Nie Partyjne poglądy”. Protestując przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego nie podpisał, jak to sam określił, „Aktu militaryzacji Zakładu Kolejowego”. Skarżący zaznaczył też, iż nie wstępując do partii i związków zawodowych utorował drogę do upadku władz na poziomie lokalnym.

Na posiedzeniu przed Sądem Najwyższym prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej wniósł o utrzymanie zaskarżonego postanowienia w mocy.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie wnioskodawcy nie jest zasadne.

Z zebranego materiału dowodowego, w szczególności z zachowanych akt sprawy WSG w K., Sg. .../75, a także zeznań samego wnioskodawcy złożonych w toku postępowania o unieważnienie wyroku wynika, iż A. K. popełnił zarzucany mu czyn z powodu swoich przekonań religijnych, gdyż był wyznawcą Świadków Jehowy.

Ustawa z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149 ze zm.) pozwala stwierdzić nieważność orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Rzecz jednak w tym, że nie każde zachowanie osoby, stanowiące wyraz korzystania z praw i wolności człowieka, w

tym również działanie na rzecz swobody przekonań religijnych, równoznaczne jest z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Aby taka działalność została uznana za spełniającą warunki przewidziane w powołanej wyżej ustawie, konieczne jest ustalenie, że była ona działalnością na rzecz niezawisłości, suwerenności terytorialnej czy ustrojowej Państwa Polskiego (por. postanowienie SN z dnia 3 lipca 1992 r., II KRN 90/92, OSNKW z.9-10, poz.74). Przynależność wnioskodawcy do Świadków Jehowy i wynikające z tego faktu konsekwencje w postaci odmowy pełnienia służby wojskowej, bez wyraźnie zaakcentowanej wówczas po jego stronie świadomości działalności niepodległościowej nie może być zatem uznane za działalność o jakiej mowa w art.1 ust. 1 cyt. ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń (...) (tak też SA w postanowieniu z dnia 16 czerwca 1995 r., II Ako 38/95, OSA 1996, z.3, poz.13). Podnoszone w chwili obecnej przez wnioskodawcę argumenty są nieprzekonujące. Przede wszystkim należy zaznaczyć, że głównym i podstawowym celem działalności Świadków Jehowy była i jest działalność religijna, polegająca między innymi na „przysparzaniu czci Jehowie, pomaganiu innym w poznawaniu Biblii oraz dzieleniu się dobrą nowiną” (por. www.jw.org/pl). Brak jest w deklarowanej misji tej grupy wyznaniowej elementów związanych z jakąkolwiek działalnością polityczną , w tym także z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Twierdzenie zatem, że przystąpienie do Świadków Jehowy dawało możliwość działalności politycznej, nawet w szerokim rozumieniu tego pojęcia, stoi w rażącej sprzeczności z rzeczywistymi celami tego wyznania. Ponadto, fakt udostępnienia wnioskodawcy przez Instytut Pamięci Narodowej zgromadzonych w tej instytucji zasobów archiwalnych dotyczących jego działalności nie może przesądzać oceny orzeczenia jako wydanego wobec osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Również działalność wnioskodawcy po odbyciu przez niego kary pozbawienia wolności nie może rzutować na zmianę zaskarżonego postanowienia, bowiem orzeczenie które ma podlegać unieważnieniu ma być represją za określoną w ustawie działalność, mającą miejsce przed wydaniem orzeczenia skazującego.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy, podzielając stanowisko Wojskowego Sądu Okręgowego w W. przedstawione w zaskarżonym postanowieniu, uznając, że nie zostały spełnione przesłanki określone w art. 1

cytowanej ustawy z dnia 23 lutego 1991 r., nie uwzględnił zażalenia wnioskodawcy i zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy.